

พ.ร.ก.แรงงานต่างด้าวแก้ปัญหาไม่ตรงจุด มุ่งแต่สร้าง

ความหวาดกลัว

written by กองบรรณาธิการ | กรกฎาคม 10, 2017

ขอนแก่น – นักวิจัยอิสระที่ศึกษาแรงงานสัญชาติพม่าชี้ พ.ร.ก.แรงงานต่างด้าวเป็นการแก้ปัญหาแบบทหาร มุ่งเพิ่มโทษเพื่อสร้างความกลัว หวั่นแรงงานพม่ากลับแล้วกลับเลย ส่วนผู้ศึกษาเกี่ยวกับผู้ใช้แรงงานลาวเผย พ.ร.ก. ฉบับนี้ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์จริง เสนอให้ไทยทำเอ็มโอยูการจ้างแรงงานตามฤดูกาลกับลาวเพื่อลดปัญหาแรงงานผิดกฎหมาย

การประกาศใช้พระราชกำหนดการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2560 หรือ พ.ร.ก.แรงงานต่างด้าว เมื่อวันที่ 23 มิถุนายนที่ผ่านมา ส่งผลให้แรงงานต่างชาติเดินทางกลับประเทศบ้านเกิดจำนวนมาก เดอะอีสานเรคคอร์ดจึงได้พูดคุยกับนักวิจัยอิสระที่ศึกษาด้านแรงงานในภาคอีสานถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นและข้อเสนอต่อการแก้ปัญหาแรงงาน

นางสาววิลาสินี โสภภาพ นักวิจัยอิสระที่ศึกษาแรงงานสัญชาติพม่าในจ.ขอนแก่น

นางสาววิลาสินี โสภภาพ นักวิจัยอิสระที่ศึกษาแรงงานสัญชาติพม่าในจังหวัดขอนแก่น (พม่าในที่นี้หมายถึงคนประเทศเมียนมาร์ทุกชาติพันธุ์ – ผู้เขียน) ให้ความเห็นว่า ที่จังหวัดขอนแก่นไม่มีแรงกระเทือนเช่นบริเวณพื้นที่ชายแดนที่อำนาจรัฐมีความเข้มข้นมากกว่า เนื่องจากแรงงานพม่าที่จังหวัดขอนแก่นส่วนใหญ่เป็นแรงงานถูกกฎหมายที่เคยจดทะเบียนแล้วตั้งแต่ประมาณปี 2555

“พ.ร.ก.ฉบับนี้มีความลึกลับ เพราะรัฐพยายามประกาศตัวเองว่าเป็นไทยแลนด์ 4.0 แต่ระบบระเบียบที่ออกมากลับคับแคบมาก แทนที่จะก้าวไปข้างหน้า แต่กฎหมายที่ออกมาเหมือนย้อนกลับไป 30-40 ปีที่แล้ว ไม่ได้ก้าวกระโดดไปไหน” นางสาววิลาสินีกล่าวและเสริมว่า พ.ร.ก.ฉบับใหม่แก้ปัญหาไม่ตรงจุด เป็นเพียงการสร้างความกลัวให้กับคน โดยเอาเงินค่าปรับมาทำให้กลัว เป็นการมองแบบทหาร คือ ตรงอย่างเดียวแต่ไม่มีความสร้างสรรค์ในการทำ

“ที่นี้พอเกิดความโกลาหล แล้วจะเลื่อนออกไป 180 วัน ก็สงสัยว่า รัฐจะแก้ปัญหาให้ดีขึ้นได้จริงหรือ เราไม่รู้ว่าเขาจะเอาคนทุกภาคส่วนมาร่วมถกเถียงไหม” นางสาววิลาสินีกล่าว

นักวิจัยอิสระเสริมอีกว่า พ.ร.ก.ฉบับนี้เป็นความพยายามทำให้แรงงานต่างชาติเข้าสู่ระบบ แต่ก็ยังแก้ไขปัญหาไม่ตรงจุดเพราะเป็นมาตรการที่จับปล้นปูบับ แทนที่จะค่อยเป็นค่อยไป ซึ่งตอนนี้รัฐบาลจัดการกับคน ไม่ใช่เอกสารที่รัฐบาลวางมาตรการลงไปแล้วเขาจะทำตามนั้นหมด แต่คนดินได้ตลอดเวลาเพื่อเอาตัวรอด จึงเป็นเรื่องตลกที่ออกมาขอโทษหลังประกาศใช้

ทั้งนี้ [พ.ร.ก.แรงงานต่างด้าว](#) ยังมีประเด็นที่น่าสนใจอื่นๆ อีก เช่น มีการเพิ่มโทษกรณีจ้างแรงงานคนต่างด้าวที่ไม่มีใบอนุญาตทำงานจากเดิมปรับ 10,000-100,000 บาท เป็น 400,000-800,000 บาท ส่งผลให้แรงงานต่างชาติทยอยเดินทางกลับประเทศจำนวนมาก ต่อมาหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้ใช้มาตรา 44 ออกคำสั่งที่ [33/2560](#) ชะลอการบังคับใช้มาตราที่เป็นปัญหาออกไป 180 วัน หรือจนถึงวันที่ 1 มกราคม 2561

ทันทีที่ พ.ร.ก.ฉบับใหม่ประกาศใช้ แรงงานต่างชาติส่วนหนึ่งได้รับเงินทางกลับบ้านเกิดเพราะกลัวถูกจับ แต่บางส่วนที่ยังทำงานอยู่ในไทย [ข่าวสดออนไลน์](#) รายงานว่าพวกเขาแสดงออกด้วยการนำใบอนุญาตต่างๆ ที่ตนเองมี ออกมาเผาหรือมาห้อยโชว์ตามร่างกายขณะทำงาน

“นี่เป็นการใช้อำนาจของผู้อ่อนแอมาต่อสู้กับอำนาจรัฐ ซึ่งเป็นการแสดงเชิงสัญลักษณ์ว่า ไม่ได้ยอมแพ้นะ สู้นะ เหมือนว่าจะเอาอะไรกับเรามาก เราโดนมาเยอะ ตั้งแต่การเป็นแรงงานผิดกฎหมายก็ถูกขูดรีด ดังนั้นเขาจะดิ้นรนในแบบของเขา และเขารู้ว่าเขาจะต่อสู้กับอำนาจรัฐอย่างไร เขารู้ว่าคนไทยมองเขาในรูปแบบไหน แต่เขามีการแสดงออกที่ไม่

ปะทะโดยตรง แต่ปะทะทางอ้อมแบบซอฟฟาวเวอร์” นางสาววิลาสินีบอก

พม่าเปลี่ยนไปแล้ว แรงงานอาจไม่กลับมาอีก

จากประสบการณ์การทำงานเก็บข้อมูลกับแรงงานชาวพม่ามาหลายปี นางสาววิลาสินีกล่าวว่า ประเทศพม่าไม่เหมือนเดิม ไม่ใช่ประเทศที่โดดเดี่ยวตัวเองและถูกคุมด้วยรัฐบาลทหารเหมือนไทยแล้ว มีการเปิดกว้างทางเศรษฐกิจมากขึ้นรวมถึงพม่าเองก็พยายามเรียก “คน” ของตนกลับเข้าไป แต่แรงงานพม่าส่วนใหญ่ยังบอกว่าอยากอยู่ไทยอีก 4-5 ปีก่อน เพราะสถานการณ์ที่พม่ายังไม่นิ่ง แต่เมื่อเกิดปัญหาแบบนี้ขึ้น เธอเห็นว่า แรงงานชาวพม่าคงจะกลับไปเลย เนื่องจากแรงงานพม่าส่วนใหญ่มีเงินเก็บของตนเองก้อนหนึ่งเพื่อเอาไว้ลงทุนธุรกิจที่ประเทศบ้านเกิด หลายคนที่นี่เธอรู้อีกก็เปิดร้านให้ญาติพี่น้องชายของ บางคนทำงานที่ไทยแต่ให้ภรรยาทำธุรกิจรถสองแถวจากเมืองเมาะล่ำไปเมืองย่างกุ้ง กล่าวคือ ที่ประเทศพม่ามีธุรกิจเกิดขึ้นมารองรับแรงงานเหล่านี้แล้ว ดังนั้นแรงงานเหล่านี้ไม่ได้กลับบ้านไปมีอะไร แต่มีสิ่งพร้อมเตรียมไว้รอการกลับมาของพวกเขาอยู่แล้ว

แรงงานที่จ.ขอนแก่น

นักวิจัยอิสระคนนี้ยังได้กล่าวถึงข้อเสนอต่อการประกาศใช้ พ.ร.ก. ฉบับใหม่ว่า รัฐบาลควรนำภาคส่วนจากหลายฝ่าย

มาคุยกัน โดยเฉพาะฝ่ายที่ทำงานกับกลุ่มแรงงานโดยตรง เนื่องจากรัฐบาลมักมองปัญหาจากข้างบนลงมา โดยไม่ได้มองเห็นว่าแรงงานเหล่านี้ต้องประสบกับเรื่องอะไรบ้าง เช่น การทำใบอนุญาตทำงานแรงงานต่างด้าวต้องใช้เวลานานเท่าใด การยื่นเรื่องมีความยุ่งยากอย่างไร รัฐบาลควรทำวิจัยเรื่องนี้อย่างจริงจัง และพูดคุยกับแรงงานต่างด้าวโดยตรงเพื่อเปิดรับความคิดที่หลากหลายมากกว่านี้ เพื่อที่รัฐเองจะสามารถแก้ปัญหาที่รัดกุมมากกว่านี้

รัฐประกาศใช้ พ.ร.ก. ไม่สอดคล้องสถานการณ์จริง

นายคชฉิน สุวิชา อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด นักวิชาการที่ศึกษาเกี่ยวกับผู้ใช้แรงงานชาวลาวในจังหวัดนครราชสีมาและขอนแก่น กล่าวถึง พ.ร.ก. แรงงานต่างด้าวว่า รัฐบาลอาจต้องการจัดการเรื่องการค้ามนุษย์ ในปีที่ไทยได้รับการจัดอันดับให้อยู่ระดับ-tier 2 (-tier 2 คือ การจัดระดับสถานการณ์การค้ามนุษย์ของกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐอเมริกา หรือ TIP Report โดย ไทยยังอยู่ระดับ-tier 2 (Tier 2 Watch List) ซึ่งเป็นกลุ่มที่ต้องเฝ้าระวัง ระดับเดียวกับปีที่แล้ว – ผู้เขียน) ดังนั้น รัฐบาลจึงต้องการรีบประกาศใช้ พ.ร.ก. นี้ แต่การออกกฎหมายแบบนี้ นายคชฉินเห็นว่าไม่สอดคล้องกับสถานการณ์จริง โดยเฉพาะในพื้นที่ภาคอีสานที่ไม่มีนายจ้างลักษณะเป็นบริษัทใหญ่ แต่เป็นการจ้างงานแบบบ้านละหนึ่งถึงสองคนเท่านั้น

ท่าแขก
คำม่วน สปป.ลาว
25.05.56
Imagined by Suwicha

นายคชฉิน สุวิชา ผู้ศึกษาเกี่ยวกับผู้ใช้แรงงานลาวในจังหวัดนครราชสีมาและขอนแก่น

เมื่อกล่าวถึงประเด็นการเลื่อนใช้กฎหมายออกไปอีก 6 เดือนนั้น อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ยังไม่แน่ใจว่า การที่จะ
ทำให้แรงงานถูกต้องตามกฎหมายภายในระยะเวลาดังกล่าวจะทันหรือไม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ภาคอีสาน
เขากลับยังไม่แน่ใจว่า ประชาชนจะได้รับข้อมูลที่ถูกต้องมากน้อยเพียงใด

จากข้อมูลจำนวนแรงงานต่างชาติในภาคอีสานที่สำรวจเมื่อเดือนมกราคม ปี 2560 โดยสำนักบริหารแรงงานต่างด้าว
กรมการจัดหางาน นายคชฉินกล่าวว่า จำนวนแรงงานต่างชาติในภาคอีสานแบ่งออกเป็นแรงงานที่ถูกกฎหมายและ
ไม่ถูกกฎหมาย โดยการจ้างแบบถูกกฎหมายมี 2 กลุ่มคือ กลุ่มแรงงานที่เข้ามาทำงานตามความตกลงระหว่าง
รัฐบาลไทยกับรัฐบาลประเทศต้นทาง หรือ เอ็มโอยู ส่วนใหญ่อยู่ที่จังหวัดนครราชสีมาและขอนแก่น กลุ่มนี้ในอีสานมี

จำนวน 12,255 คน และกลุ่มพิสูจน์สัญชาติ จำนวน 4,648 คน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นคนพม่า จำนวน 2,828 คน รองลงมาคือแรงงานลาว 1,781 คน และกัมพูชา 39 คน ส่วนแรงงานที่ไม่ถูกกฎหมายมีมากกว่าแบบถูกกฎหมาย 2-3 เท่า สำหรับการจ้างงานบริเวณชายแดนไทย-ลาวนั้น นายคชชินบอกว่า เป็นงานภาคการเกษตรที่ไม่ค่อยมีคนไทยทำแล้ว แรงงานจะเข้ามาทำงานระยะสั้นๆ 2-4 เดือน ส่วนใหญ่เป็นแรงงานที่ไม่ได้จดทะเบียน เพราะค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูง เช่น ค่าตรวจร่างกายประมาณ 2,000 บาท ค่าทำบัตรอนุญาตทำงานอีกประมาณ 1,800 บาท เบ็ดเสร็จประมาณ 4,000 บาท แต่รายได้ตลอดช่วงที่แรงงานกลุ่มนี้เข้ามาทำงานมีไม่ถึงหรือมากกว่าหนึ่งหมื่นบาทเพียงเล็กน้อย กลุ่มแรงงานรู้สึกว่าการจดทะเบียนมีค่าใช้จ่ายสูง จึงเลือกเข้ามาทำงานด้วยวิธีที่ไม่ถูกกฎหมาย

แรงงานลาวข้ามแม่น้ำโขงเข้ามาทำงานโดยไม่ได้ขึ้นทะเบียนแรงงาน

จ้างงานตามฤดูกาลเพื่อแก้แรงงานเถื่อน

นายคชชินให้ความเห็นว่า ปัจจัยหนึ่งที่ทำให้มีแรงงานผิดกฎหมายจำนวนมาก เพราะประเทศไทยยังไม่ได้ลงนาม เอ็มโอยูการจ้างงานตามฤดูกาล ([มาตรา 14 พ.ร.บ.การทำงานคนต่างด้าว 2551](#)) กับประเทศลาว ต่างจากพม่าและกัมพูชาที่ได้ลงนามไปแล้ว ทำให้บริเวณชายแดนไทย-ลาวยังมีลักลอบใช้แรงงานผิดกฎหมายอยู่ และเมื่อมีกฎหมายที่มีโทษรุนแรงเช่นนี้ ก็ยิ่งทำให้นายจ้างไม่กล้าจ้างงาน และแรงงานเองก็ไม่อยากเข้ามาประเทศไทยเพราะกลัวถูกจับ ท้ายที่สุดก็จะส่งผลเสียต่อเศรษฐกิจท้องถิ่นและประเทศต่อไป

อาจารย์คณะครุศาสตร์เสริมอีกว่า พ.ร.ก.ฉบับดังกล่าวไม่เพียงส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจเท่านั้น แต่ในด้านสังคมนั้น กลุ่มที่เรียกว่า “ผัวไทย-เมียลาว” ก็ได้รับผลกระทบเช่นกัน คนกลุ่มนี้คือผู้หญิงลาวที่เข้ามาทำงานในไทยแล้ว

แต่งงานกับคนไทย อยู่กินที่ประเทศไทย บางคนเป็นแรงงานบางคนไม่เป็นแรงงาน แต่รัฐก็ให้ทุกคนจดทะเบียน
แรงงานทั้งที่บางคนไม่ใช่แรงงาน เมื่อมี พ.ร.ก.ฉบับนี้ จึงทำให้คนที่จดทะเบียนแรงงานแล้วก็ต้องจดทะเบียน
ยังไม่จดทะเบียนก็กลัวว่าจะต้องแยกจากครอบครัวฝั่งไทย หรือไม่เช่นนั้น พวกเขา ก็จำเป็นต้องจดทะเบียนแรงงานซึ่งมีค่าใช้จ่าย
สูง

ท้ายที่สุด อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านแรงงานลาวได้เสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหาแรงงานต่างชาติ 4 ข้อ ได้แก่ รัฐ
ไทยเร่งทำ MOU จัดจ้างแรงงานเกษตรตามฤดูกาลกับลาว เพื่อให้มีแรงงานมาทำงานอย่างถูกต้องตามกฎหมายมาก
ขึ้น ควรมีการสำรวจตัวเลขครอบครัวข้ามชาติและพัฒนาสถานะบุคคลไม่ใช่ให้สมาชิกครอบครัวข้ามชาติไปจด
ทะเบียนแรงงาน การออกกฎหมายแรงงานใหม่ควรให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมก่อนประกาศใช้ และควรมีการ
จัดการแรงงานด้วยวิธีที่หลากหลายมากกว่านี้และสอดคล้องกับวิถีชีวิต สังคม เศรษฐกิจของแต่ละพื้นที่